

životnim prilikama. Kod izgaranja cigarete ili cigare stvara se također stanovita količina čađe, koja ulazi u organizam skupa s nikotinom. A znamo, da je i nikotin jedan od tih kancerogenih faktora, što se i eksperimentalno može dokazati. Dakle kod pušača u isti mah djeluju dva kancerogena faktora pored ostalih oko nas, koji djeluju i na sve ostale ljude. Prema tome je i shvatljivo, da će oni lakše oboljeti nego drugi, koji su manje izloženi. Nema prama tome razloga ni smisla zatvarati oči pred prilično jasnim činjenicama i tražiti protudokaze i jeftine doskočice samo radi umirenja svoje pušačke savjesti. Dokaza, da pušenje škodi zdravlju, ima više nego dovoljno, samo nažalost svi ti dokazi nisu još dovoljno jaki da raskinu okove, kojima duhan steže volju pušača.

Međutim osim direktne štete po zdravlje samih pušača, a donekle i njihove okoline, koja bez svoje krivnje mora živjeti u zapašenoj i zatravanoj atmosferi, pušenje ima i drugih negativnih osobina, koje se indirektno mogu nepovoljno odraziti na zdravlje samog pušača, isto tako njegove obitelji i ostale okoline. To je ekonomska šteta: Izdaci za duhan su ogromni. U gradu Zagrebu, a slično i drugdje, troši se za duhan više nego za kruh, dva puta više nego za mlijeko, da spomenemo samo ove dvije najvažnije i najosnovnije živežne namirnice. Ako pušač potroši na dan samo 50 dinara, a ima ih koji troše i dvostruko, to je koliko i 1 i po kilograma kruha ili 1 i po litre mlijeka. Malo je onih, koji taj izdatak mogu lako podnijeti, mnogo je više onih, koji to rade na štetu drugih prećih

potreba, možda i na štetu prehrane. Mnoga su djeca željna kruha, mlijeka ili su uopće gladna ili pothranjena, jer je zarada roditelja nedovoljna. a otac, a možda i majka troše za duhan zadnje pare! Pothranjenost, naročito u osjetljivoj dječjoj dobi, najsigurnija je podloga za sve druge bolesti, pogotovo za tuberkulozu. Preko jedne milijarde izgore zagrepani svake godine u duhanu, a to nam nikad ne može biti indiferentno.

I na koncu, da završimo s jednim veoma važnim momentom u vezi sa pušenjem koji se doduše ne može mjeriti novcem niti materijalnom štetom, ali to više moralnom. Riječ je o robovanju duhanu. Svi znamo, a pušači najbolje, da pušač, ako oetane bez cigareta, nije sposoban ni za kakav posao. Na svaku je žrtvu spreman, samo da dođe do duhana. To je svakako nepotrebno i nedostojno robovanje opakoj navici, koje bi se svatko s malo dobre volje lako mogao osloboditi. Potrebno je vjerovati u štetnost duhana i ne zatvarati oči pred jasnim činjenicama. Često se pretjerava tobožnjim pojavama abstinencije kod odvikavanja od pušenja. To redovito ističu oni slabici, koji nemaju snage, da se oslobode tog zla. To su potpuno beznačajne smetnje malog neraspoloženja kroz par dana, a kadšto i nema uopće nikakvih smetnja, ako se pušač ostavi pušenja iz uvjerenja, da to radi u interesu svog zdravlja. A osjećaj zadovoljstva i ponosa, koje prožima čovjeka, kad se oslobodi ovog teškog poroka, bogato i obilato naknađuje sve sumnjive užitke, koje pušenje može pružiti.

Prim. dr. Eugen Nežić

VIJESTI

MLJEKARI ZAGREBAČKE MLJEKARE U POHODU SLOVENSKIM MLJEKARAMA

Zagrebačka mljekara je u drugoj polovici XI. mj. 56. za svoje mljekarske radnike iz centralnog pogona i s terena organizirala sa Zavodom za mljekarstvo Poljoprivredno-šumarskog fakulteta Zagreb, trodnevni pohod slovenskim mljekarama.

Svrha puta je bila da se upozna razvoj slovenskog mljekarstva, od najstarijih mljekarskih zadruga i sirarna u zemlji, i to na Gorenjskom, oko Bohinjskog jezera, čiji rad potječe još iz devetnaestog stoljeća (Stara Fužina 1884.), pa preko Mlje-

karske škole u Kranju i mljekara Kranj, Ptuj i Ljutomer, koje su podignute prije oslobođenja, do najnovijih mljekarskih pogona izgrađenih uz pomoć UNICEF-a u Novom Mestu, Ljubljani i Murskoj Soboti.

Zahvaljujući velikoj susretljivosti mljekarskih kolektiva, omogućeno nam je, da i u tako kratko vrijeme steknemo sliku stanja, napretka i velike brige koju ulaže Slovenija i radni kolektivi mljekara za napredak mljekarstva, koje u Sloveniji ima tako veliku tradiciju.

Članovi ekskurzije vratili su se u Zagreb puni lijepih utisaka iz napredne Slovenije, izmijenjenih iskustava i prošire-

nog znanja s jednoglasnim zaključkom o velikoj stručnoj koristi takovog puta.

I ovom prilikom se od strane kolektiva Zagrebačke mljekare zahvaljujemo

upravama slovenskih mljekara na vrlo srdačnom i bratskom prijemu i gostoljubivosti.

Učesnici ekskurzije pred Zadrudnom sirarnom u Staroj Fužini (Bohinj)

(Foto: Dr. D. Sabadoš)

D. S.

NAGRAĐENI NAŠI NAJBOLJI MLJEKARSKI MAJSTORI NA XIII. OCJENJIVANJU MLJEČNIH PROIZVODA

U smislu točke 7 Pravilnika o ocjenjivanju mlječnih proizvoda članova Stručnog udruženja mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske upravni odbor Udruženja na sjednici od 17. XII. 1956. zaključio je da se podijele nagrade najboljim mljekarskim majstorima, koji su sa svojim proizvodima sudjelovali kod XIII. ocjenjivanja i to:

za maslac

Dani Krizmanić, »Slavija«, St. Petrovo Selo Din 5.000.—

Ivanu Zelen, »Koka«, Varaždin Din 3.000.—

za trapist

Ivanu Butja, »Slavonka«, Slav. Požega Din 3.000.—

Marku Primorac, »Slavija«, St. Petrovo Selo Din 2.000.—

za edamac

Emilu Finek, »Zdenka«, Vel. Zdenci Din 3.000.—

za grijer

Ivanu Ždimal, »Slavonka«, Sl. Požega, Din. 3.000.—

Većeslavu Kohout, »Slavija«, St. Petrovo Selo Din 2.000.—

za ementalac

Ivanu Karaš, »Slavija«, St. Petrovo Selo Din 5.000.—

ZANIMLJIVOSTI

Indija će poboljšati opskrbu mlijekom

Indija će u toku drugog Petogodišnjeg plana (1956—61) potrošiti 43,7 milijuna dolara da poboljša opskrbu mlijekom. Za to vrijeme organizirat će se u Indiji 36 zadružnih mljekarskih unija. Mlijeko će se sakupljati preko sabirnih stanica, gdje će se rashlađivati i dalje otpremati u veće središnje mljekare. Isto tako će se u središtu većeg broja sela organizirati seoske maslarnje. Ovdje će mlijeko obirati, od vrhnja lokalno proizvoditi maslac i ghi, a obrano mlijeko prodavati za potrošnju u tekućem stanju. Kao neposredni zadatak priprema se gradnja 12 maslarnja u raznim dijelovima zemlje i 7 konzumnih mljekara u Kalkuti, Madrasu, Bombaju i Delhi.

(World farm news, september 1956)

Holandska goveda bez TBC

Nakon petogodišnje kampanje u Holandiji kod 3 milijuna goveda više nema tuberkuloznih grla. U toku kampanje protiv TBC eliminirano je milijun i pol goveda. Polovicu troškova ove kampanje snosili su poljoprivrednici i mesna industrija, a druga polovica je namirena iz Marshalove pomoći.

(World farm news, juli 1955)

Cehoslovačka kupuje maslac iz Nove Zelandije

Cehoslovačka je danas najjači kupac novozelandskog maslaca nakon Velike

Britanije. Tako je na pr. u siječnju i veljači Cehoslovačka kupila maslaca u vrijednosti od 2,8 milijuna dolara. Istodobno s uvozom novozelandskog maslaca povećan je izvoz iz Cehoslovačke, uglavnom industrijske robe, u Novi Zeland.

(World farm news, juli 1956)

Smjesa margarina i maslaca

Proizvođači margarina u Velikoj Britaniji došli su na ideju, da proizvode smjesu margarina i maslaca, kako bi postigli boljurodu. Novi maslac-margarin dolazi u prodaju s različitom količinom maslaca. Najviše se proizvodi smjesa sa 10 i 25% maslaca. Prema tvrđenju proizvođača potrošači mnogo traže ovu smjesu maslaca i margarina. Cijena je nešto viša nego kod običnog margarina, ali niža od cijene maslaca.

(World farm news 1955 god.)

A. P.

Nova Zelandija — Zeleno obojeni stepkin prah za perad: Iz Nove Zelandije izvozi se mjesečno 7 vagona (10-tonskih) zeleno obojenog stepkinog praha za Malaku, Ovaj prah upotrebljava se u Malaki i Singaporu za prehranu peradi. Najviše ga uvozi Velika Britanija, a za njom Malaka. Prah se boji, da se izbjegne patvanje.

Talijanski proizvođači mlijeka osnovali Centralni savez: Nedavno su se sastali u Rimu predstavnici pokrajinskih saveza

proizvođača mlijeka, da osnuju Centralni savez.

Centralni savez imat će svoje glavno sjedište u Milanu i još k tome jedno u Rimu.

Savez će postizati svoje ciljeve na taj način, da

1. podupire osnivanje Udruženja proizvođača mlijeka;

2. propagira i objašnjava, kako da se poboljša kvaliteta proizvedenog mlijeka i povećava potrošnja mlijeka i mliječnih proizvoda;

3. povećava broj mliječnih krava i njihovu proizvodnju, pa higijenskim poboljšanjem staja u područjima uzgoja stoke i proizvodnje mlijeka;

4. ispituje, podupire i koordinira inicijative općeg karaktera, kako bi se što više iskoristilo mlijeko općenito u zemlji i na pojedinom mjestu;

5. podupire svoje članove u općem tehničkim problemima;

6. preuzima i vrši funkcije, koje će vlasti prenijeti na Savez;

7. podupire i poboljšava osiguranje stoke, ljudi i predmeta, koji su u vezi s djelatnošću članova Saveza.

Savez će pristupiti u članstvo Saveza talijanskih uzgajaa stoke, kako bi s njima surađivali.

Australija — Maslac kao izvozni artikl:

Prema izvještaju iz Sydneyja unatoč povećanju izvoza trgovačka bilanca je pasivna. Kad se ponovno pooštri ograničenje uvoza, smatra se, da će se god. 1956/57. bilanca uravnotežiti.

Na uravnoteženje utjecat će izvoz maslaca, metala i petroleja; izvoz pak glavnih izvoznih proizvoda: vune, pšenice i mesa nešto se smanjio.

Najmodernija mljekara u Engleskoj

(Fritz Güthard-Winterthun): 21. travnja 1955. u South Morden na periferiji Londona otvorena je nova mljekara Express Dairy Company Ltd, London. To je prva mljekara na svijetu, gdje se cijeli radni proces od primanja mlijeka do zatvaranja u boce obavlja bez ljudske radne snage. Uočljiva je karakteristika ove mljekare, da se strojevi i aparati kontroliraju i upravljaju s pomoću automata. Automatizacija pridonosi, da su proizvodi jednolični i standardni. Vrlo je interesantno, kako su raspoređeni odjeli mljekare. U prizemlju nalaze se uređaji za punjenje, čišćenje i sterilizaciju. U katu su tenkovi za mlijeko, pasteri, laboratorij i ured. Nigdje nema lifta, nego se svagdje služe transporterima.

Ova mljekara ima kapacitet od 1,1 mil. boca na dan, a promeće na dan 540.000 litara mlijeka u bocama.

Mlijeko se doprema u željezničkim tenk-vagonima ili teretnim tenkvagonima od 14.500 litara sadržine. Vlastiti kolosijek mljekare može najednom da primi 14 željezničkih vagona. 6 centrifugalnih crpaljka od nezardivog čelika prazne tenkvagone. Ove crpaljke imaju kapacitet od 50.000 litara na sat i tjeraju mlijeko na visinu od 30 m. Mlijeko, koje se odmah ne pasterizira, prolazi kroz pločasti hladnjak, koji na sat ohladi 40.000 litara mlijeka od 13° C na 2° C. 14 ležećih tenkova od po 15.000 litara sadržine služe za prijem obrađenog i neobrađenog mlijeka.

Francuska — Konkurencija margarina: Francuski proizvođači mlijeka sve više osjećaju konkurenciju raznih margarina, kojima je proizvodna cijena niža, a i po okusu i boji slični su maslacu.

Francuski trgovci maslacem zahtijevaju od Vlade djelotvorne zakonske mjere, da se izjednači raspon cijene maslaca u zemlji s inozemnim. Osim toga traže i da se zabrani upotreba dyacetila, koji daje aromu maslacu, i ograniči uvoz sirovine za margarin iz drugih prekomorskih krajeva osim francuskih.

Italija — Borba protiv margarina: U novije vrijeme talijanski mljekarski krugovi energično dižu glas protiv patvorenja maslaca sa margarinom. U povodu jednog sastanka stručnjaka jedan je referent izjavio, da se od proizvedenog maslaca u Italiji 15% upotrebljava za proizvodnju slatkiša, 5% se prodaje za izravnu potrošnju, a ništa manje od 80% margarina miješa se s maslacem i prodaje pod »maslac«. Spomenuti krugovi zahtijevaju, da se konačno poduzmu mjere, kako bi se spriječilo patvorenje maslaca, te upozoruju na veliki nedostatak u talijanskom zakonu o živežnim namirnicama. Oni smatraju, da je potrebno proučiti zakonske odredbe drugih zemalja, u prvom redu nordijskih, koje proizvode maslac i margarin na veliko.

Nova Zelandija — Velika nestašica hladnjača na brodovima: Prigodom godišnje mljekarske konferencije u Novoj Zelandiji svraćena je pozornost na to, da su se povećale teškoće u izvozu maslaca i sira u azijske zemlje zbog nestašice hladnjača na brodovima, koji saobraćaju sa Singaporem, Ceylonom i s lukama Indije.

Istaknuto je, da su sve mjere za poboljšanje izvoza izlišne, dok se ne osigu-

ra odgovarajući transport. To je bio i razlog, zašto je otkazan ugovor o izvozu.

Švedska — Velike zalihe maslaca: Na početku god. 1956. činilo se, da će Švedska oskudijevati u maslacu. Međutim došlo je uskoro do promjene. Prvih 8 mjeseci god. 1956. proizvelo se otprilike 5.928 vagona maslaca, t. j. za 2% manje nego god. 1945. Izvóz je bio tri puta veći nego god. 1955.

Zbog povećanja cijene mlijeku i mliječnim proizvodima u 1955. smanjila se kasnije potrošnja maslaca toliko, da su zalihe uza sav povećani izvoz i nešto smanjene proizvodnje znatno porasle. Na koncu srpnja 1956. iznosile su 1.170 vagona prema 550 vagona u srpnju 1955.

Švedska najviše izvozi maslac u Vel. Britaniju, Francusku i Švicarsku.

Holandija — 6 milijarda kg mlijeka proizvela u god. 1955.: Kako proizlazi iz statističkih podataka, ukupna proizvodnja mlijeka u Holandiji 1955. iznosila je oko 6 milijarda kg. Ona ima 1½ mil. mliječnih krava s prosječnom godišnjom proizvodnjom po kravi 3.855 kg. Od proizvedenog mlijeka 35% se troši kao konzumno, a ostalo se prerađuje u maslac, sireve, kondenzirano mlijeko, mlijeko u prahu i u druge slične proizvode.

God. 1954. potrošnja mlijeka po stanovniku bila je 206 kg, a proizvodnja maslaca iznosila je 74 mil. kg. Od toga 32 mil. kg. (3 kg po stanovniku) potrošilo se u zemlji, a ostalo se izvezlo. Sira se proizvelo 172 mil. kg.; 75 mil. kg. (7 kg po

stanovniku) potrošilo se u zemlji, a ostalo se izvezlo. Kondenziranog mlijeka proizvelo se 127 mil. kg, a mlijeka u prahu 53 mil. kg. Vrijednost izvezenih mliječnih proizvoda iznosi 761 mil. holandskih guldena.

USA — Obustava prodaje suvišaka maslaca: Prema izvještajima iz Nizozemske obustavljena je prodaja američkih višaka maslaca u zemlji i za izvoz. Vlada je donijela tu odluku zbog toga, što se zadnjih mjeseci vrlo malo nudi maslac, jer je proizvodnja znatno spala.

Od 1952. do rujna 1956. američka vlada je raspolagala otprilike sa 570 mil. kg maslaca, a od toga je izdala oko 400 mil. za razne akcije pomoći.

(Sch. Zentralblatt für Milchwirtschaft)

ISPRAVAK

U br. 12 »Mljekarstvo« na str. 282 u 14. redu odozgo umjesto 37% mora da bude 31%, a u 21. redu umjesto 27% — 26%.

Na str. 283 u tab. I. pod a) »edamski« umjesto 14,50 — 43, 00 — 43,00 ima da bude 12,50 — 37, 50 — 50,00, kod »Prosječno« umjesto 36,63 (pod I. klasa) 30,83, pod b) »Prosječno« umjesto 27,00 (pod III. klasa) 26,00, a pod c) kod »Maslac« pod I. klasa ima se umetnuti 33,00, a pod II. klasa staviti 34,00 umjesto pod III. klasa.

Obavijest pretplatnicima!

Kad doznačujete pretplatu upozoravamo Vas na ponovno izmijenjeni broj tekućeg računa Stručnog udruženja mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske:

GRADSKA ŠTEDIONICA, ZAGREB

40 - KB - 6 - Ž - 1778